

A New Roman Necropolis in the Gallipoli Historical Area and Its Contributions

Gelibolu Tarihi Alanı'nda Yeni Bir Roma Nekropolü ve Katkıları

ABSTRACT

A group of grave structures¹ unearthed during the forest road opening works within the borders of the Gallipoli Historical National Park provide some interesting evidence about the condition of the region during the Roman period. The grave structures unearthed on a maquis slope overlooking the Anzac Cove in the vicinity of Conkbayırı were constructed using sandstone blocks specific to the region and were in the form of cist graves. Considering the location and characteristics of the graves as well as their stylistic features, it is understood that there is a small necropolis belonging to the Roman period in this area. After the excavations carried out by the experts of the Çanakkale Museum Directorate, it is understood that there were single burials in these graves, and the fact that many burial gifts were recovered from these graves makes these graves more qualified. Although they were built in a local style, the gifts recovered from the graves include terracotta oil lamps, jugs and unguanterium, as well as various glass artefacts and two Sestos city coins. All these finds show that these tombs were used during the Roman period and that the area was in close relations with some important centres of the period, especially with the surrounding cities.

Keywords: Gallipoli Historical Site, burial customs, necropolis, Roman period.

Öz

Gelibolu Tarihi Milli Parkı sınırları içerisinde, orman yolu açma çalışması sırasında ortaya çıkarılan bir grup mezar yapısı, bölgenin Roma dönemindeki durumu hakkında ilginç bazı kanıtlar sunar. Conkbayırı civarında, Anzak Koyu'na bakan makilik bir yamaç üzerinde açığa çıkarılan mezar yapılarının yöreye özgü kumtaşı bloklar kullanılarak inşa edildikleri ve sandık mezar şeklinde yapıldıkları gözlemlenmiştir. Mezarların biçimsel özellikleri yanında konum ve nitelikleri göz önüne alındığında, bu alanda Roma dönemine ait küçük bir nekropol ile karşı karşıya olduğu anlaşılır. Çanakkale Müzesi Müdürlüğü uzmanları tarafından yapılan kazılar sonrası, içerisinde tekli gömülerin bulunduğu anlaşılan bu mezarlardan çok sayıda gömü hediyesi ele geçmesiyle bu mezarları daha nitelikli kılar. Yerel bir üslupta inşa edilmelerine rağmen mezarlar içerisinde ele geçen hediyeler arasında pişmiş toprak kandiller, testiler ve unguanteriumlar yanında çeşitli cam eserler ile birlikte iki adet de Sestos kent sikkesi yer alır. Tüm bu buluntular, açığa çıkarılan mezarların Roma döneminde kullanıldıklarını göstermekle birlikte, burasının çevre kentler başta olmak üzere, dönemin önemli sayılabilecek bazı merkezleri ile yakın ilişkiler içerisinde olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler: Gelibolu Tarihi Alan, ölü gömme nekropol, Roma dönemi.

Sinem DÜZGÖREN¹

Rıdvan GÖLCÜK²

Kemal ÇİBUK³

¹ Archaeologist, Museum Codirector, Troya Museum, Çanakkale, Turkey.

² Archaeologist, Museum Director, Troya Museum, Çanakkale, Turkey.

³ Archaeologist, Museum Codirector, Troya Museum, Çanakkale, Turkey.

¹ Arkeolog, Müze Müdür Yardımcısı, Troya Müzesi, Çanakkale, Türkiye.

² Arkeolog, Müze Müdürü, Troya Müzesi, Çanakkale, Türkiye.

³ Arkeolog, Müze Müdür Yardımcısı, Troya Müzesi, Çanakkale, Türkiye.

Geliş Tarihi/Received 04.03.2024

Kabul Tarihi/Accepted 29.03.2024

Yayın Tarihi/Publication Date 30.03.2024

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Sinem Düzgören

E-mail: sz.duzgoren@gmail.com

Atf: Düzgören, S., Gölcük, R. & Çibuk, K. (2024). Gelibolu Tarihi Alanı'nda Yeni Bir Roma Nekropolü ve Katkıları. *Anatolian Archaeology*, 3, 26-44.

Cite this article: Düzgören, S., Gölcük, R. & Çibuk, K. (2024). A New Roman Necropolis in the Gallipoli Historical Area and Its Contributions. *Anatolian Archaeology*, 3, 26-44.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı çalışanları tarafından, 2021 yılında tarihi milli park sınırları içerisinde iş makineleri ile gerçekleştirilen orman yolu açma çalışmaları sırasında, yöreye özgü kumtaşı bloklar kullanılarak inşa edilmiş bir mezar yapısı ile karşılaşmıştır. Conkbayırı mevkiinde, Anzak Koyu'na bakan sık makilik bir yamaç üzerinde, yüzeyden yaklaşık 0.30-0.50 m. derinlikte açığa çıkan bu mezar yapısının, Alan Başkanlığı uzmanlarınca yerinde yapılan ilk tespitlerde sandık mezar şeklinde yapıldığı ve üzerinin de kumtaşı bloklar ile kapatıldığı görülmüştür. Yol çalışması sırasında ortaya çıkan bu mezarın açığa çıkarılması için Çanakkale Müzesi Müdürlüğü'ne bilgi verilmiş ve mezar yapısının niteliğinin daha iyi anlaşılabilmesi ve alanda başka mezar yapılarının olup olmadığının tespiti amacıyla, Müze uzmanlarınca bölgede bir Kurtarma Kazısı gerçekleştirilmiştir.

Müze uzmanlarınca yapılan kazılar sonrası, içerisinde tekli gömü bulunduğu anlaşılan mezardan çok sayıda gömü hediyesi açığa çıkarılmış, ayrıca bu mezar ile birlikte bir başka mezar yapısının daha var olduğu anlaşılmıştır. Bu mezarın da kum taşı blokların bir araya getirildiği sandık tipi mezar şeklinde olduğu ve içerisinde tekli gömü bulunduğu tespit edilmiştir. Tıpkı ilk mezarda olduğu gibi bu mezardan da çok sayıda gömü hediyesi ele geçmiştir. Alanda yoğun bitki örtüsünün varlığı nedeniyle çalışmalar belli sınırlar içinde devam ettirilebilmiştir. Oldukça nitelikli oldukları anlaşılan buluntuları ile öne çıkan bu mezarlar dışında başka bir mezarların da olabileceği öngörülmektedir. Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne taşınan eserler, laboratuvar ortamında temizlenerek restore edilmiş ve müze envanterine kaydedilmişlerdir.

Şimdilik iki mezar yapısının tespit edildiği bu küçük nekropolün, bahsi geçen mezarlardan ele geçen buluntular ışığında Roma döneminin erken evrelerinde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Çalışma boyunca sözü geçen mezarların form ve biçim özelliklerine vurgu yapılacaktır, bu mezarlardan ele geçen buluntular detaylı bir şekilde ele alınarak elde edilen veriler ışığında bölgedeki Roma ölü gömme biçimleri hakkında bazı yorumlarda bulunulacaktır. Mezarların bölgedeki yerleşim yerleri ile olan ilişkisi ve buluntuların kökenleri üzerinden Gelibolu yarımadasının bu dönemde çevre kültürlerle olan olası ilişkileri tartışılacaktır.

Nekropol ve Açığa Çıkarılan Mezarlar

Toprak Roma dönemi mezarlarının açığa çıkarıldığı nekropol alanı Gelibolu yarımadasının batısında, Conkbayırı mevkiinde yer alır. Burası Kocadere Köyü'ne 3 km, Büyükanafarta Köyü'ne ise yaklaşık 4.5 km. mesafede olup, Suvla Koyu'nun güneydoğusunda, Kabatepe Limanı'nın ise kuzeydoğusunda bulunur (**Figür 1**).

Anzak Koyu'na bakan makilik bir yamaç üzerinde yer alan ve yakın bir zaman önce açığa çıkarılan bu küçük nekropoldeki iki mezarın, enine ve dikine uzanan yerel kum taşı bloklarının bir araya getirilmesi ile oluşturuldukları anlaşılmıştır (**Figür 2**). Ayrıca açığa çıkarılan mezarlar, doğu-batı doğrultusunda uzanmakta olup, yine her iki mezarın da inhumasyon gömü tipinde, tekli gömülerden oluştuğu tespit edilmiştir (**Figür 3**).

Mezar 1

Nekropol olarak tanımladığımız kazı alanının güneydoğusunda, yüzeyden 0.50 m. derinlikte açığa çıkan mezar 2.30 x 0.80 m. ölçülerindedir. Yol genişletme çalışmaları sırasında güney kenarının bir bölümü ne yazık ki iş makinesi ile kırılmıştır. Kısa kenarlarında bir, uzun kenarlarında ise farklı ölçülerdeki üçer adet kumtaşı plakanın dik yerleştirilmesiyle oluşturulan mezar, taş sandık tipinde olup doğu-batı uzantılıdır. Her birinin 0.014-0.018 m. kalınlığında ve dikdörtgene yakın formda olduğu bu kum taşı plakaların burada tesviye edilmiş yüzeye dik olarak yerleştirildikleri ve mezarın üzerinin yine üç adet kumtaşı plaka ile kapatıldığı anlaşılmıştır (**Figür 4**).

İçerisinde inhumasyon tipte, tekli gömü bulunan bu mezardan çok sayıda gömü hediyesi açığa çıkarılmıştır. Buna rağmen mezar içinde kemikler dağılmış, bütünlüğü bozulmuştur. İskeletin tamamı mevcut halde değildir. Özellikle iskeletin gövde kısmındaki tahribat ve kazılar sırasında mezarı örten kapaklardan birinin orijinal yerinde olmayışı yanında, bazı gömü hediyelerinin kırık ve parçalarının eksik olması, mezarın daha önce tahrip edilmiş olabileceği ihtimalini akıllara getirir. Ancak, korunmuş haldeki kemiklerden definin dorsal (sırt üstü) pozisyonda olduğunu söylemek mümkündür (**Figür 5**).

Mezar 1'in en dikkat çekici buluntularından biri oldukça iyi kondüsyonda ele geçmiş olan pişmiş toprak bir Aphrodite figürinidir (**Kat. No. 1**). Bu figürinin yansıtmış olduğu tip ve duruş itibari ile tanrıçanın heykeltıraşlık eserleri olarak bilinen ve üç ana tipten en görkemlisi olan Venüs Genetrix tipi olduğu tespit edilmiştir. Genel görünüşleriyle Klasik dönemde kimi araştırmacılar tarafından Polykleitos'a, kimileri tarafından da Alkamenes ve Arkesilaos'a verilen "Venüs Genetrix" tipinde¹ ele alınan terrakotta figürinlerin, erken ve geç dönem örnekleri oldukça fazladır². "Soyundan gelinen Venüs" anlamına gelen Venüs Genetrix sıfatıyla Aphrodite'ye Aeneas mitolojisine atıfta bulunarak "ana" sıfatı yüklenmekte, elinde tuttuğu elma ise Paris'ten aldığı elmaya gönderme yaparak Roma soyunun geldiği yerin belirtilmesi amacı güdülmüştür³.

Bu tip, Roma Çağrında da özellikle de Julius Claudiuslar Dönemi'nde (MÖ 27 - MS 68) "Aphrodite Frejus" adıyla sıkça kullanım görmüştür⁴. Bu figürinin benzerlerine Troas bölgesinde Parion Nekropolü'nde⁵ ve Smintheion'da⁶ rastlamak mümkündür. Ayrıca bu tipin British Museum'da⁷ da oldukça nitelikli diyebileceğimiz örnekleri yer alır. Bu benzer örnekler ışığında 1 no'lu mezar buluntusu olan bu pişmiş toprak eseri, MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir.

Bununla birlikte mezar buluntusu olarak kalıp tekniğinde yapılmış, oldukça iyi durumda iki kandil de açığa çıkarılmıştır. Bu kandillerden ilki (**Kat. No. 2**) dairesel gövdeli, geniş omuzlu ve iç bükey diskusa sahiptir. Merkezinde, ayakta duran ve cepheden verilmiş bir boğa figürü yer almaktadır. Merkeze yakın küçük bir yağ deliği bulunan kandilin burnu küçük ve daire formunda olup üzerinde bir fitil deliği bulunmaktadır. Fitil deliğinin etrafında kalp formu plastik kabartma yer almaktadır. Litaratürde de kandilin burnu üzerindeki bu kabartmadan yola çıkarak kalp burunlu kandil olarak isimlendirilmektedirler.

Bu tip üzerinde ilk çalışmaları yapan Loeschcke söz konusu kandilleri tip VIII altında⁸, Broneer ise tip XXV⁹ altında inceler. Bu formlar kısa yuvarlak burunlu kandillerin piyasada olduğu dönemde onlarla birlikte kullanılmıştır ve bu grubun genel tarihi MS geç 1. yüzyıl ile MS 3.yüzyılın ilk yarısı olarak kabul görmektedir¹⁰. Söz konusu kandilin hem tip hem de bezeme açısından benzer örnekleri British Museum'da görülebilir¹¹. Ayrıca Tralleis Batı Nekropolü'nde yapılan çalışmalarda açığa çıkan bir diğer benzer örneği MS 1. yüzyıla¹², Isparta Müzesi'nde¹³ ve Aphrodisias Müzesi'nde¹⁴ ise MS 1. yüzyılın ikinci yarısı ve MS 2. yüzyıla tarihlendirilmişlerdir.

Yine aynı mezardan ele geçen kalıp yapımı, dairesel gövdeli ve dar omuzlu kandil (**Kat. No. 3**) burnun her iki yanında yer alan volütlerden dolayı volütlü kandiller grubunda değerlendirilebilir. Bu tip kandillerin karakteristik özellikleri burnun her iki yanında yer alan volütlerdir. Ok ucu ve yuvarlak burunlu olmak üzere iki grupta incelenmektedirler. Kulplu ve kulpsuz her iki çeşitte de üretilmişlerdir. Bu tip kandillerin diskusları nadir olarak bezemesiz olmakla birlikte, genellikle mitolojik sahneler insan ve hayvan figürleri ile bitkisel bezemeler ile süslenmişlerdir¹⁵. Kat. No. 3'te ise discus kısmında bir çelenk motifi yer alır. Ayrıca düz kaideli kandilin merkezinde bir ayak figürü (plan pedis) bulunmaktadır¹⁶. Diskusta yer alan meşe çelengi antik dönemde sık kullanılan bir kompozisyon olup Yunan mitolojisinde tanrı Zeus'u temsil eder. Bu motif, Jüpiter'in atribütü olarak

¹ Burr, 193: 15, Res.10; Lippold, 1950: Taf. 60, no:4; Lexicon II 1984: Res.225-227-235-237; Kassab, 1988: Lev. 10, Res. 50.

² Winter, 1903: 214, çiz. 5; Mendel, 1908: lev. 13.9.

³ Kasapoğlu, 2015a: 77-78.

⁴ Higgins, 1967: 115, lev. 54B; Fuchs, 1969: res. 234; Öztepe, 1991: 42; Boardman, 2005: res. 197.

⁵ Tavukçu, 2006: res. 72, kat. no.37. Ayrıca bkz. Kasapoğlu, 2015b: 177-192.

⁶ Öztepe, 1991: kat. no.5.

⁷ Burn & Higgins, 2001: 174, pl. 82, 2495.

⁸ Loeschcke, 1919: 237-243.

⁹ Broneer, 1930: 83-87.

¹⁰ Yılmaz, 2012: 135-139.

¹¹ British Museum, Müze numarası: 1868, 0620.174, Buluntu Yeri: Efes, Dönemi: MS. 98-192; British Museum, Müze numarası: 1980, 1008.10, Buluntu Yeri: İtalya, Dönemi: MS. 51-100.

¹² Aydın, 2015: 98, 169, lev.36.

¹³ Fırat 2019, 139-155.

¹⁴ Tavukçu & Kırallı 2019: 1589-1605.

¹⁵ Yılmaz, 2012: 135-139.

¹⁶ Ayak damgası kandil kaide tabanlarında sevilerek kullanılmış bir kalite işaretidir. Özellikle Augustus döneminde kullanılmaya başlanmış ve MS. 3. yüzyıla kadar kullanımı devam etmiştir. Ayak damgalarının çoğunluğu boşken bazılarının içinde kişi ya da atölye isimleri bulunmaktadır. Bkz: Bailey 1980, fig.104, 107, Q832-833, 860, 872, 876, 902, 903, 956, 972, 1204, 1095.

Roma mitolojisinde de kendine yer bulmuştur.

Bu tip kandilleri Loeschke Tip IV¹⁷ olarak kategorize ederken, Broneer tip XXIII¹⁸, Vessberg Tip 10¹⁹, Bailey Tip B²⁰ altında inceler ve MS 1. yüzyılın ilk yarısına verirler. Hayes'in incelediği bu tipteki kulpsuz kandillerin büyük bir bölümü İtalya üretimidir ve MS. 1. yüzyıl ortalarına tarihlenir²¹. Bu kandilin Anadolu'daki benzer örnekleri; Tralleis Batı Nekropolü'nde MS 1. yüzyıla²², Parion Nekropolü'nde ise MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlenmektedir²³. Yine tip olarak farklı olsa da Kat. No. 3 ile bezeme olarak oldukça benzer bir örnek British Museum'da görülmekte olup (buradaki örnek form olarak ok ucu burunlu kandil grubundadır), MS 20-90 arasına tarihlenmektedir²⁴. Tüm bu örnekler ışığında Kat. No. 3'ü de MS 1. yüzyıl ikinci yarısına tarihlendirmenin mümkün olacağı düşünülmektedir.

Mezarda ele geçen bir diğer buluntu ise lagynos formundaki pişmiş toprak bir kaptır (**Kat. No. 5**). Hellenistik dönem başlangıcında Dionysos şenliklerine özel bir form olarak üretilen ve içki kabı olarak kullanılan lagynoslar, MS 4. yüzyılın ilk yarısına kadar büyük günlük kullanım kapları ya da mezar sunuları olarak kullanılmışlardır. Bu kapların tarihlendirilmesinde biçimlerinin önemsiz olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmekle birlikte, Roma dönemindeki yerel üretim örneklerinde kabın yüzeyi sadece hamur renginde astarlanmış olup, herhangi bir bezemeye yer verilmemiştir²⁵. 1 no'lu mezarda ele geçen lagynos'da yuvarlak biçimli gövde yapısı, halka kaidesi ve kısa silindirik boynu yanında, kap yüzeyinin sadece hamur renginde astarlanmış olması ve herhangi bir bezemeye yer verilmemesi nedeniyle dönem özelliklerini taşır. Ayrıca, kabın gövdesindeki üretimden kaynaklı deformasyon, eserin tipik ama özensiz bir yerel üretim ürünü gibi durduğunu göstermektedir. Bu eserin yakın benzerlerini yine Troas bölgesinin iki büyük nekropolünde; Parion ve Troya'nın Roma dönemine ait nekropollerinde görebilmekteyiz. Parion Nekropolü'nde kontekst halinde bulunan eserler içinde yer alan iki lagynos MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilirken²⁶, Troya Nekropolü'ndeki örnekler MS 1. yüzyıla tarihlenmektedirler²⁷. Lagynoslarda erken ve geç dönem örneklerinde belirgin bir form farkı gözlenmediği, aynı formun değişik zamanlarda tekrar edilebildiğini yukarıda da belirtmiştik. Bu kapsamda Mezar 1'de ele geçen lagynosun diğer kontekst ile uyumlu olarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebileceği düşünülmektedir.

Yine Mezar 1'de ele geçen bir diğer lagynos ise basık ve dairesel gövdesi ile birlikte, düz kaideli olmasıyla önceki eserden ayrılır (**Kat. No. 6**). Bu eser gövde ile boyunun birleştiği kısımdan kırık olduğundan boyun ve ağız kısmı eksiktir. Ancak, omuz üzerindeki kulp kırığından, omuzdan boyna uzanan bir kulbu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca eser bezemesiz olmasına rağmen tüm yüzeyi oldukça parlak bir şekilde astarlanmıştır.

Nekropol'deki mezarlarda ele geçen gömü hediyeleri arasında sayısal olarak üstünlük unguanteriumlardadır. Hellenistik dönemden bu yana kullanılan küçük, dar boyunlu ve geniş gövdeli koku kapları olarak bilinen unguanteriumlar, Roma döneminde de sevilerek üretilmişler ve özellikle mezarlarda ölü hediyesi olarak kullanılmışlardır. Cam ve pişmiş toprak gibi farklı malzeme kullanılarak üretilen unguanteriumlar, zaman içerisinde tıpkı diğer kaplarda olduğu gibi form olarak değişim ve gelişim göstermişler, özellikle Roma'nın erken dönemlerinde kısa silindirik boyunlu, aşağıya doğru sarkık torba şeklinde gövdeleri ve düz kaideleri ile belirginleşmişlerdir.

Kat. No. 7 ve Kat. No. 8, 1 no'lu mezardan ele geçmiş pişmiş toprak unguanterium örnekleridirler. Bunlar uzayan gövdeleri, soğan gövdeden şişe tipine geçişi gösteren formları ile MS. I. yüzyılın ikinci yarısına aittirler. Bu her iki unguanteriumun da MS

¹⁷ Loeschke, 1919: 489 vd.

¹⁸ Broneer, 1930: 78-79.

¹⁹ Vessberg & Welstholm 1956: pl. 38.

²⁰ Bailey, 1980: 9-20.

²¹ Hayes, 1980: p1.22.

²² Aydın, 2015: 16.

²³ Aydın, 2015: 16.

²⁴ British Museum'daki Ok uçlu volütlü kandil Müze numarası: 1904.0204.5454 MS. 20-90, Dönem: Roma, Löschcke IB, Omuz formu illa, Üretim yeri: Galya Tanımı: Diskin üzerine meşe çelenk ile süslenmiş kalıp yapımı kandil.

²⁵ Taşçı, 1997: 22.

²⁶ Kasapoğlu, 2008: 126-127, kat. no.54 – 55.

²⁷ Polat, 2005: kat. no. 47, kat. no. 69.

1. yüzyıla tarihlendirilen benzer örneklerini Parion Nekropolü'nde²⁸ ve Troya buluntusu olarak British Museum'da²⁹ görebiliriz.

Cam unguentariumların ise form özellikleri bakımından pişmiş toprak unguentariumlarla çağdaş bir gelişim gösterdikleri kabul edilir. Zira, Mezar 1'de ele geçen ve sarkık torba gövdeli, konkav dipli ve ağız kenarı dışa taşkın açık yeşil renk cam unguentariumlar (**Kat. No. 9-10**), Isings tarafından form 28a başlığı altında MS 1. yüzyıla tarihlenirler³⁰. Benzerlerinin Roma imparatorluk sınırları içinde ve özellikle Anadolu'da MS 1. ve 2. yüzyıllarda yaygın olarak görüldüğünü söylemek mümkündür. Bergama Müzesi'nde MS 1. yüzyıla³¹, Giresun Müzesi'nde ise MS 1. ve 2. yüzyıllara tarihlenen unguentariumlar³² ile birlikte, Parion kazılarında açığa çıkarılarak ve MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen unguentariumlar³³ bu tipe verilebilecek en güzel örneklerdir. Ayrıca, Apollon Smintheion kutsal alanı yakınlarındaki nekropol alanından ele geçerek, Çanakkale Müze Müdürlüğü'ne teslim edilen üç unguentarium da aynı döneme tarihlenen örnekler arasında sayılabilir³⁴.

Benzer bir tarihleme önerisi 1 no'lu mezarda ele geçen açık mavi cam hamuru kullanılarak üretilmiş olan biri tüm (**Kat. No. 11**), diğeri kırık (**Kat. No. 12**) iki unguentarium içinde yapılabilir. Bu iki eserden ilki Isings'in tipolojisine göre form 28a, ikincisi ise form 28b olarak değerlendirilebilir³⁵. Ayrıca her iki eserde MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir.

Mezar 1 kontekstindeki bir diğer cam buluntu ise bir kadeh ya da bardak olarak tanımlayabileceğimiz, sadece ağız kenarı ve gövdenin bir kısmından oluşan eserdir (**Kat. No. 18**). Dışa doğru genişleyen ve sonrasında içe doğru profil yaparak düzleşen ağız kenarı ile diğerinden ayrılır. Isings tarafından form 30 olarak değerlendirilen kaplara³⁶ benzerliğinden ve ele geçen diğer mezar buluntularından yola çıkarak bu eseri MS 1. yüzyıl ilk yarısına tarihleyebiliriz.

Mezarların tarihlendirilmesi konusunda bilgi verebilecek önemli buluntu grubunu sikkeler oluşturur. Her iki mezardan da birer sikke ele geçmiştir. Her iki sikke de oldukça yoğun korozyona maruz kalmış ancak Çanakkale Müze Müdürlüğüne bağlı Troya Müzesi laboratuvarlarında temizlenmesi sonrasında okunabilmişlerdir.

Buna göre Mezar 1'de ele geçen ve arka yüzünde Sestos sikkelerinde yaklaşık 150 yıl boyunca darp edilen "lir" betiminin görüldüğü sikkenin (**Kat. No. 19**), imparator Domitianus döneminde (MS 81-96) darp edilen bir Sestos sikkesi olduğu tespit edilmiştir³⁷.

Mezar 2

Nekropoldeki yoğun ve sık bitki örtüsü sebebiyle burada detaylı bir yüzey araştırması yapılması mümkün olmamıştır. Ancak, mezar çevresinde başka gömülerin bulunup bulunmadığının tespiti için yüzeydeki sık maki çalışmaya imkân verecek şekilde temizlenmiş ve açığa çıkan ilk mezarın yaklaşık 2.00 m. kuzeyinde; 2.00 x 2.00 m. ölçülerinde iki adet sondaj açılmıştır. Mezar 1'in kuzeyinde yer alan ilk sondajda yaklaşık 0.90 m. derinliğe inilmiş olup, herhangi bir kültür varlığına rastlanılmamıştır (**Figür 6**). Ancak, bu sondajın hemen batısında açılan diğer sondajda, yüzeyden yaklaşık 0.60 m. derinlikte bir başka mezar yapısı ile karşılaşmıştır. Mezar 2 olarak adlandırılan bu mezar, 2.40 x 0.90 m. ölçülerinde olup, dikdörtgene yakın bir formdadır. Tıpkı ilk mezarda olduğu gibi farklı boylardaki kum taşı blokların bir araya getirildiği bir teknikte inşa edilmiş olup, bu mezarda da inhumasyon tipinde, tekli gömünün yapıldığı tespit edilmiştir. Yine mezar içinden çoğunluğu kırık olsa da çok sayıda gömü hediyesinin açığa çıkarılması ilk mezarla olan bir başka benzerliktir (**Figür 7**).

Bu mezarda ele geçen buluntular, Mezar 1'de ele geçenler ile bir bütünlük gösterir biçimde, oldukça benzer eserlerdir. Bunların başında volütlü kandiller grubuna girdiğini söyleyebileceğimiz kalıp yapımı bir pişmiş toprak kandil gelir (**Kat. No. 4**).

²⁸ Kasapoğlu, 2008: 117, kat. no.36. Ayrıca bkz. Kasapoğlu & Özdemir, 2015: 151-164.

²⁹ British Museum kayıt numarası: 1905, 1206, 18, Buluntu yeri: Troya.

³⁰ Isings, 1957: 42-45.

³¹ Cenker & Gürler, 2008: kat. no. 44-49.

³² Demir, 2013: 98, 106, kat. no.U21, kat. no.U25.

³³ Başaran, 2012: 155, foto:204.

³⁴ Apollon Smintheus tapınağının yaklaşık 500 m güneybatısında yer alan karşılar tepede 1989-1991 yılında yapılan kazılarda açığa çıkarılan üç eser Çanakkale Müzesi Müdürlüğü 6230, 6264, 5755 envanter numarasına kayıtlıdır. Bkz. Öztepe, 2012: 77-80, res. 5.

³⁵ Isings, 1957: 42 ve 43.

³⁶ Isings, 1957: 45.

³⁷ Yağcı, 2018: 186, 270, Çanakkale, env. no. 12034.

Mezar 1’de ele geçen Kat. No. 3 ile benzer form özellikleri gösteren ve Loeschke Tip IV³⁸ olarak değerlendirilebilecek bu kandilde, farklı olarak diskus kısmında palmet motifi görülür. Ayrıca kandilin tabanında kazıma tekniğinde “ROMANUS” yazısı ve altında “S” harfi okunabilmektedir. Bu tip kandiller Roma döneminde oldukça sevilmekte ve yoğun kullanım görmektedir. Benzer bir örneği 2005 yılı Parion nekropol buluntusu olarak MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir³⁹.

Bununla birlikte 2 no’lu mezardan da tıpkı 1 no’lu mezardan olduğu gibi, Isings form 28a ve 28b tipinde bazı cam unguentarium parçaları ele geçmiştir⁴⁰. Bu unguentariumların hemen hepsi kırık olup, sadece boyun ve ağız kısımları günümüze ulaşabilmişlerdir (**Kat. No. 13, 14, 15 ve 16**). Mavi renk cam hamuru kullanılarak üretilmiş eserlerin, dışa taşkın ağız kenarlı oldukları anlaşılır. Bu ağız formu, 1 no’lu mezarda ele geçen Kat. No. 9 – 10 ile benzer olup, bu eserleri Mezar 2 kontekstinde bulunan pişmiş toprak kandil ve sikke ile birlikte değerlendirerek tarihlemek olasıdır. Buna göre unguanteriumların MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başına ait oldukları ifade edilebilir.

Ayrıca mezarlarda ele geçen buluntular arasında bir adet cam kadeh ile cam kadeh ya da bardak ağız parçası olabilecek bir eser sayılabilir. Oldukça ince cidarlı ve açık mavi cam hamuru kullanılarak, kalıp tekniğinde üretilmiş olan bu kırık parçalar sonradan tümlenebilmiş ve hafif içeri doğru sarkık dudaklı, geniş, ince ve dikey ağız kenarlı bir kadeh formu ortaya çıkmıştır (**Kat. No. 17**). Yuvarlak gövdeli bu eser, düz olmayan, oval ve merkeze doğru keskinleşen diplidir. Isings tarafından bu form 12 başlığı altında değerlendirilmekte ve MS 1. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Gerek bu analogik değerlendirme gerekse aynı mezarda bulunan diğer buluntularından yola çıkarak, bu eser MS 1. yüzyıl sonlarına ya da 2. yüzyıl başına tarihlendirmek mümkündür.

Mezar 2 kontestindeki sikke üzerinde yapılan incelemede ön yüzde sağa dönük bir imparator portresi, arka yüzdeyse lir betiminin yer aldığı görülmüştür. Söz konusu bu sikkenin (**Kat. No. 20**) imparator Traianus döneminde (MS 98-117) darp edilmiş bir Sestos sikkesi olduğu tespit edilmiştir⁴¹.

Değerlendirme ve Sonuç

Antik Çağ’da *Thracian Chersonesos* olarak tanımlanan ve önemli bir geçiş rotası üzerinde bulunan Gelibolu yarımadasının Roma döneminde önemini koruduğu, başta Sestos ve Kallipolis olmak üzere Madytos ve Eleaus gibi, tarihi Antik döneme kadar uzanan ve Çanakkale Boğazı’ndan geçişi kontrol altında tutabilen kentlerin bölgedeki önemli yerleşim yerleri olarak öne çıktıkları görülür. Ayrıca, Kilve koyu yakınlarında yer alan Coela’nın ise bu dönemde Roma’nın önemli bir deniz üssü olarak kurulduğu ve kısa sürede bölgedeki en önemli kentlerden biri haline geldiği anlaşılır⁴². Yarımadanın Ege kıyılarına bakan kısımlarında ise, henüz lokalizasyonları tartışmalı olsa da tarihi antik dönemlere kadar uzanan Alopecannessos, Limnae ve Arapulus gibi kentler yer alır.

Saydığımız tüm bu kentlerin territoryumunda yer alan ve Nekropol olarak tanımladığımız bu kazı alanında şimdilik iki mezar ortaya çıkarılmış olup, bu mezarların yerel malzeme kullanılarak sanduka tipinde inşa edilmiş oldukları anlaşılır. İlkinin 2.30 x 0.80 m ölçülerinde, kumtaşı plakaların dik yerleştirilmesiyle oluşturulduğu ve doğu-batı uzantılı olduğu görülür. İkinci mezar ise 2.40 x 0.90 m ölçülerinde, dikdörtgene yakın bir formdadır ve diğeri gibi farklı boylardaki kum taşı blokların bir araya getirildiği bir teknikte inşa edilmiştir. Her iki mezarın da üzerleri dikdörtgene yakın formda kum taşı plakalarla kapatılmış olup, içlerinde inhumasyon tipte, tekli gömüler bulunmuştur. Yine her iki mezardan da çok sayıda gömü hediyesi açığa çıkarılmıştır. Çıkarılan gömü hediyeleri arasında pişmiş toprak bir figürinin yanında kandiller, sikkeler, lagynos formunda seramik kaplar ve hem pişmiş toprak hem de cam unguanteriumlar sayılabilir.

Oldukça nitelikli diyebileceğimiz bu buluntu grubunun tamamı Roma imparatorluk dönemine işaret eder. Mezarlardan ilkinde ele geçen eserlerin tamamının MS 1. yüzyıl ikinci yarısına tarihleniyor olması ve buluntular arasında imparator

³⁸ Loeschke, 1919: 489 vd.

³⁹ Yılmaz, 2012: 100, kat. no.24.

⁴⁰ Isings, 1957: 42-45.

⁴¹ Yağcı, 2018: 187, 271.

⁴² Körpe, 2014: 136-137.

Domitianus (MS 81-96) dönemine tarihlenen bir Sestos kent sikkesinin bulunması ise bizleri bu dönemde bölgenin en etkin kenti olan Sestos'a yöneltir. Benzer şekilde, Mezar 2'de de buluntular arasında imparator Traianus (MS 98-117) dönemine tarihlenen bir Sestos kent sikkesinin bulunuyor olması, mezar sahiplerinin Sestos'un bölgede etkin olduğu bir dönemde kullandıklarını ve kent ile yakın ilişki içinde olduklarını gösterir.

Çanakkale Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü tarafından kurtarma kazısı yapılan Conkbayırı Mevkii'ndeki kazı alanına kuş uçuşu yaklaşık 11.00 km mesafede yer alan Sestos antik kenti; günümüz Eceabat yerleşiminin kuzeydoğusunda Akbaş mevkiinde yer alır. Geçmiş Arkaik döneme kadar inen bu kent, Coela'nın bölgede öne çıkması ile Roma döneminde kısmen önemini yitirmiş ancak Hadrianus zamanına kadar Yarımada'da sikke basan tek kent olarak varlığını Erken Bizans dönemine kadar korumuştur. Tıpkı Troya gibi hâkim rüzgârlardan korunaklı limanları ile gelişen kentin biri Çanakkale Boğazı'nda (Hellespontos), diğeri de Ege Denizi'nde (Ece Limanı) olmak üzere iki limanının olduğu bilinmektedir. Ayrıca kent verimli ovaları ile önemli bir tahıl üretim merkezi konumundaydı.

2012 yılından itibaren yarımada'da yüzey araştırmaları yapan Prof. Dr. Reyhan Körpe'nin 2013 yılı Kabatepe Tekçam mevki ile Conkbayırı'ndaki tepe üzerindeki anıtların çevresinde yaptığı yüzey araştırmasında, her iki tepede ele geçen arkeolojik buluntulardan hareketle Roma- Bizans dönemlerinde küçük gözetleme kuleleri ve küçük manastırların (Bizans dönemi) olabileceği belirtilmektedir⁴³. Dolayısıyla, şimdilik açığa çıkarılan toplam iki mezardan oluşan bu küçük nekropolün konumu ve durumu göz önünde bulundurulduğunda, Sestos ya da yarımada'nın Roma dönemindeki etkin çevre kentlerden birine ait olabilecekleri gibi, bölgede güvenlik gereği ya da tarımsal amaçlı kurulmuş küçük kırsal bir yerleşime de ait olabilecekleri düşünülmektedir.

Katalog

Kat. No. 1

Eser Adı: Figürin

Malzemesi: Terrakotta

Müze Env. No: 16019

Buluntu yeri: M1

Fig. No: 8

Yüksek dikdörtgen ve tabanı açık kaide üzerinde ayakta, cepheden Venüs Genetrix tipindeki Aphrodite figürü yükselir. Sağ omuzdan sol göğüs altına çapraz inerek sol omzu ve göğsü açıkta bırakan ayakucuna kadar inen khiton üzerine himation giyen figüründe sağ kol dirsekten kırılarak yukarıya kaldırılmış ve sağ omuz üzerinden giysiyi tutup kaldırmaktadır. Sol kol dirsekten hafif bükülmüş elde elma (?) tutmaktadır. Ağırlığı taşıyan sol bacak yere dik basmakta sağ ayak ise dizden bükülerek vücuda hafif "S" kıvrımı verilmiştir. Sağ omuzdan inerken göğüs altında bollaşan khiton göbek altı ve bacaklarda yığılmaya sebep olmuş, böylece derin kanallı dikey kıvrımlı bir yapı kazanmıştır. Figürün başı dik vaziyettedir. Alnın üzerine toplanmış bir tutam saç belirgindir. Arka yüz düz bırakılmış, sırt kısmında daire şeklinde bir buhar deliği; bulunmaktadır. Kaidenin bir köşesi kırık ve eksiktir. Açık kırmızı renk (2.5 YR 6/8), az mika ve ince kum katkılı, sert dokulu hamur. Kırmızımsı sarı renk (7.5 YR 7/8), parlak ve perdahlı bir astar.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 2

Eser Adı: Kandil

Malzemesi: Pişmiş toprak

Müze Env. No: 16017

Buluntu yeri: M1

Fig. No: 9

Kalıp tekniğinde yapılmış kalp burunlu kandil. Dairesel gövdeye sahip kandil geniş omuzludur. Omuz üzerinde yumurta dizisi, omuzdan diskusa geçişte ise plastik halka yer almaktadır. İç bükey diskusta sağa dönük cephede ayakta bir boğa figürü yer alır. Merkeze yakın küçük bir yağ deliği, burunda da yuvarlak bir fitil deliği bulunur. Omuz üzerinde yuvarlak bir kulbu vardır. Düz dipli olup, dip kısmında hatalı imalattan kaynaklı deformasyon vardır. Aynı kaidenin merkezinde ayak damgası (Planla Pedis) görülür. Koyu kahverengi (7.5 YR 5/8), az mika katkılı, sert dokulu hamur. Kırmızı renk (2.5 YR 5/8), parlak ve perdahlı astar.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

⁴³ Körpe, 2014: 139-140.

Kat. No. 3**Eser Adı:** Kandil**Malzemesi:** Pişmiş toprak**Müze Env. No:** 16018 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 9

Kalıp tekniğinde yapılmış yuvarlak burunlu ve volütlü kandil. Dairesel gövdeye sahip kandil dar omuzludur. Omuzdan diskusa geçişte halka, iç bükey diskusta ise meşe çelengi motifi ve merkezde küçük bir yağ deliği yer alır. Düzleştirilmiş yuvarlak burun üzerinde volüt ve geniş bir fitil deliği bulunur. Düz halka kaidenin merkezinde ayak damgası (Plan Pedis) bulunmaktadır. Fitil deliği üzerinde yanık izleri görülür. Kırmızımsı sarı renk (7.5 YR 7/8), az mika katkılı, sert dokulu hamur. Koyu kahverengi (7.5 YR 5/6), mat ve aşınmış astar.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yansı

Kat. No. 4**Eser Adı:** Kandil**Malzemesi:** Pişmiş toprak**Müze Env. No:** 16025 **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 9

Kalıp tekniğinde yapılmış yuvarlak burunlu ve volütlü kandil. Dairesel gövdeye sahip kandil dar omuzludur. Omuzdan diskusa geçişte iç içe plastik halka, iç bükey diskusta ise açık palmet ve palmetin merkezinde yağ deliği yer alır. Düzleştirilmiş yuvarlak burun üzerinde volüt ve geniş bir fitil deliği bulunur. Fitil deliğinde yanık izleri görülmektedir. Düz halka kaidenin merkezinde Latince yazıt şekline "ROMANUS" alt satırda "S" yazısı okunmaktadır. Kulpsuzdur. Kırmızımsı sarı renk (7.5 YR 7/6), az mika katkılı, sert dokulu hamur. Kırmızı renk (2.5 YR 5/6), mat ve aşınmış astar.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 5**Eser Adı:** Lagynos**Malzemesi:** Pişmiş toprak**Müze Env. No:** 16024 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 10

Dışa taşkın kalın dudaklı, gövdenin yaklaşık 1\3 yüksekliğine sahip silindirik boyunlu, geniş ve yuvarlak gövdeli, halka kaidelidir. Boyundan omuza, kalın tek kulplu eserin yüzeyi bezemesiz olup kendi renginde astarlanmıştır. Ayrıca yüzeyinde kalker izleri de görülen eserin astarının yer yer aşındığı ve üretimden kaynaklı olarak formunda deformasyon oluştuğu görülmektedir. Kırmızımsı sarı renk (7.5 YR 7/6), bol mika, kum ve taşçık katkılı, sert dokulu hamur. Kırmızı renk (2.5 YR 4/8), mat ve yer yer aşınmış astar.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikici yarısı

Kat. No. 6**Eser Adı:** Lagynos**Malzemesi:** Pişmiş toprak**Müze Env. No:** ET1 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 10

Basık ve dairesele gövdeli eser düz kaidelidir. Boyundan sonrası kırılmış olan eserin omuz kısmındaki kulp kırığından, bir zamanlar omuzdan boyna uzanan bir kulbu olduğu anlaşılmaktadır. Eserin yüzeyi bezemesiz olup, oldukça parlak bir şekilde astarlanmıştır. Kırmızı renk (2.5 YR 4/8), az mika katkılı, sert dokulu hamur. Kırmızı renk (10 R 5/6), oldukça parlak - cilalı astar.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikici yarısı

Kat. No. 7**Eser Adı:** Unguanterium**Malzemesi:** Pişmiş toprak**Müze Env. No:** 16020 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 11

Dışa çekik ince dudak, kısa düz silindir boyun, şişe gövde, düz dipli unguentarium. Dudak kenarlarını küçük kırık ve eksikler mevcuttur. Eserin yüzeyi bezemesiz olup, oldukça parlak bir şekilde astarlanmıştır. Kırmızımsı sarı renk (5 YR 6/6), az mika katkılı, sert dokulu hamur. Sarımsı kırmızı renk (5 YR 5/8), oldukça parlak - cilalı astar.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 8**Eser Adı:** Unguanterium**Malzemesi:** Pişmiş toprak

Müze Env. No: ET 3 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 11

Dışa çekik ince dudak, kısa düz silindir boyun, şişe gövde, düz dipli unguentarium. Gövde ve boyun olmak üzere iki parçadan oluşan eser boyunla gövdenin birleştiği omuz kısmından kırık olup, dudak kenarında da bazı küçük kırık ve eksikler mevcuttur. Kırmızımsı sarı renk (5 YR 6/8), az mika katkılı, sert dokulu hamur. Kırmızı renk (2.5 YR 5/8), mat ve yer yer kalker kaplı astar.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 9

Eser Adı: Unguenterium

Malzemesi: Cam

Müze Env. No: 16021 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 12

Açık yeşil cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir. Gövde ile yaklaşık olarak aynı uzunluktaki ince boyun bir boğumla gövdeden ayrılır. Sarkık torba gövdeli ve konkav diplidir. Gövdede hava kabarcıklarla görülmektedir. Ağız kısmı ve genel formu nizami olmayıp, üretimden kaynaklı formda deformasyon görülür.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 10

Eser Adı: Unguenterium

Malzemesi: Cam

Müze Env. No: 16022 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 12

Açık yeşil cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir. Gövde ile yaklaşık olarak aynı uzunluktaki ince boyun bir boğumla gövdeden ayrılır. Sarkık torba gövdeli ve konkav diplidir.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 11

Eser Adı: Unguenterium

Malzemesi: Cam

Müze Env. No: 16023 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 12

Çok açık mavi/beyaz cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir. Kısa boyun gövdeden az belirgin bir boğumla ayrılmıştır. Gövde aşağıya doğru sarkık torba tipli olup taban kısmı yuvarlatılmıştır.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 12

Eser Adı: Unguenterium

Malzemesi: Cam

Müze Env. No: ET 2 **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 12

Çok açık mavi/beyaz cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir. Gövde ile yaklaşık olarak aynı uzunluktaki ince boyun belirgin bir boğumla gövdeden ayrılır. Sarkık torba gövdeli ve konkav diplidir. Gövde ile kaide arasındaki küçük bir kısmı kırık olup, ağız kısmında üretimden kaynaklı deformasyon görülür.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 13

Eser Adı: Unguenterium

Malzemesi: Cam

Müze Env. No: ET 11 **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 12

Mavi cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Gövde ve boyun olmak üzere iki parçadan oluşan eser boyunla gövdenin birleştiği omuz kısmından kırık olup, dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir. Gövde kısmı ise sarkık ve torba biçimli olup, konkav diplidir.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 14**Eser Adı:** Unganterium ağızı**Malzemesi:** Cam**Müze Env. No:** ET 13a **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 12

Mavi cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Sadece boyun ve ağız kısmı günümüze ulaşabilmiş eserin, dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 15**Eser Adı:** Unganterium ağızı**Malzemesi:** Cam**Müze Env. No:** ET 13b **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 1

Mavi cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Sadece boyun ve ağız kısmı günümüze ulaşabilmiş eserin, dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 16**Eser Adı:** Unganterium ağızı**Malzemesi:** Cam**Müze Env. No:** ET 13c **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 12

Mavi cam hamuru kullanılarak üfleme tekniğinde yapılmıştır. Sadece boyun ve ağız kısmı günümüze ulaşabilmiş eserin, dışa taşkın ağız kenarı içe dönük yuvarlatılarak şekillendirilmiş ve tepesi düzleştirilmiştir.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 17**Eser Adı:** Kadeh / bardak**Malzemesi:** Cam**Müze Env. No:** ET 12 **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 13

Açık mavi cam hamuru kullanılarak kalıp tekniğinde yapılmıştır. Parçalar halinde ele geçen eser sonradan tümlenmiştir. Hafif içeri doğru dudaklı, kalınlaştırılmış, Geniş, ince ve dikey ağız kenarlıdır. Yuvarlak gövdeli olup, düz olmayan, oval ve merkeze doğru keskinleşen diplidir. Gövde üzerinde yivler mevcut olup, oldukça ince cidarlıdır.

Tarih: MS 1. yüzyıl sonu - 2. yüzyıl başı

Kat. No. 18**Eser Adı:** Kadeh / bardak ağız ve gövde parçası**Malzemesi:** Cam**Müze Env. No:** ET 4a **Buluntu yeri:** M1 **Fig. No:** 13

Açık mavi cam hamuru kullanılarak kalıp tekniğinde yapılmıştır. Sadece ağız ve gövdeden profil veren kısmı günümüze ulaşabilmiştir. Dışa doğru genişleyen ve sonrasında içe doğru profil yaparak düzleştiği görülen ince ağızlı eserin, yuvarlak gövdeli olduğu anlaşılır. Gövde üzerinde herhangi bir bezeme bulunmayıp, oldukça ince cidarlıdır.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 19**Eser Adı:** Sikke**Malzemesi:** Bronz**Müze Env. No:** ET 8 **Buluntu yeri:** M1 **Fig.No:** 14

Yoğun olarak korozyonlu olması sebebiyle ön yüzde lejandı net okunamamaktadır. Ön yüzde İmparator Domitianus (MS 81-96) defne çelenkli büstü sağa, etrafında noktalı bordür,OMITIA...ICAP, arka yüzde beş telli lir CHC TIWN noktalı bordür. Çap:18 mm, 5.96 gr.

Tarih: MS.69-79

Kat. No. 20**Eser Adı:** Sikke**Malzemesi:** Bronz**Müze Env. No:** ET 9 **Buluntu yeri:** M2 **Fig. No:** 1

Yoğun korozyonlu sikkenin lejandı net okunamamaktadır. Ön yüzde defne çelenkli İmparator Traianus (MS 98-117) büstü sağa, arka yüzde lir yer alır. Çap: 17 mm, 3.65 gr.

Tarih: MS 98-117

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı gerekmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir: R.G.; Tasarım: K.Ç.; Denetleme: R.G.; Kaynaklar: S.D.; Malzemeler: K.Ç.; Veri Toplama ve/veya İşleme: S.D.; Analiz ve/veya Yorum: S.D.; Literatür Taraması: K.Ç.; Makale Yazımı: S.D.; Eleştirel İnceleme: R.G.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception: R.G.; Design: K.Ç.; Supervision: R.G.; Fundings: S.D.; Materials: K.Ç.; Data Collection and/or Processing: S.D.; Analysis and/or Interpretation: S.D.; Literature Review: K.Ç.; Writing: S.D.; Critical Review: R.G.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

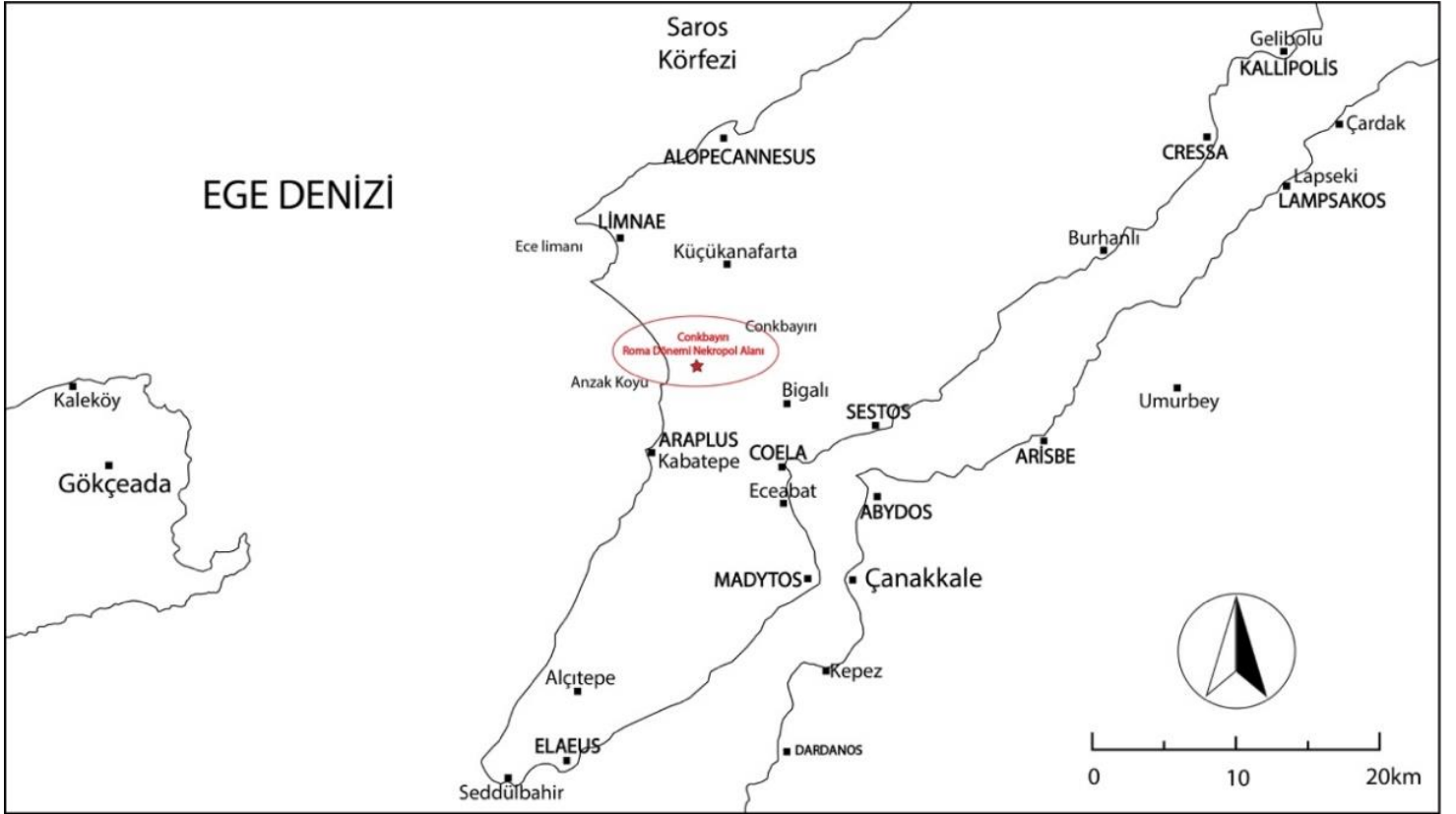
Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Bibliyografya

- Atila, C. & Gürler, B. (2008). *Bergama Müzesi Cam Eserleri*. İzmir.
- Aydın, O. (2015). Tralleis Batı Nekropolü Kandil Buluntuları (Tez No: 413993) [Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Aydın.
- Bailey, D. M. (1980). *Catalogue of the Lamps in the British Museum 2, Roman Lamps Made in Italy*. London.
- Boardman, J. (2005). *Yunan Heykeli. Klasik Dönem*. Gürkan Ergin (Çev.). İstanbul.
- Broneer, O. (1930). *Corinth Vol. IV Part II. Terracotta Lamps*. Cambridge.
- Burn, L. & Higgins, R. (2001). *Catalogue of Greek Terracottas in The British Museum Vol. III*, London.
- Civelek, A. (2001). Tralleis Nekropolisi Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği (Tez No: 107470) [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. İzmir.
- Demir, A. (2013). Giresun Müzesinde Bulunan Bir Grup Cam Eser (Tez No: 344900) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Erzurum.
- Fırat, M. (2019). Kısa ve Kalp Biçimli Burunlu Kandiller ve Isparta Müzesi Örnekleri, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47/2, 139-155.
- Hayes, J. W. (1980). *Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum I. Greek and Roman Clay Lamps*. Toronto.
- Higgins, R. A. (1967). *Greek Terracottas*. London.
- Isings, C. (1957). Roman Glass from Dated Finds, *Archaeologia Traiectina II*, Groningen.
- Kasapoğlu, H. & Özdemir, S. (2012). Cam Eserler. In C. Başaran, (Ed.), *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion 1997-2009 Yılları Yüze Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları (151-164)*. İstanbul.
- Kasapoğlu, H. (2008). Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları (Tez No: 254655) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Erzurum.

- Kasapoğlu, H. (2015a). Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri, 2004-2013 (Tez No: 429641) [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Erzurum.
- Kasapoğlu, H. (2015b). Heykelcik ve Figürinler. In C. Başaran (Ed.), Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion 1997-2009 Yılları Yüzey Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları (177-192). İstanbul.
- Kassab, D. (1988). *Statuettes en Terre Cuite de Myrina. Corpus des Signatures, Monogrammes, Lettres et Signes*. Institut Français d'Etudes Anatoliennes d'Istanbul, Paris.
- Körpe, R. (2014). 2013 Sestos ve Çevresi Yüzey Araştırması. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 32/1, 135-148.
- Lippold, G. (1950). *Die Griechische Plastik. Handbuch der Archaeologie*. München.
- Loeschcke, S. (1919). *Lampen aus Vidonissa: ein Beitrag zur Geschichte von Vindonissa und des antiken Beleuchtungswesens*. Zurich.
- Mendel, G. (1908/2013). *Catalogue des Figurines Grecques de Terre cuite: Musees Impériaux Ottomans*. İstanbul.
- Öztepe, E. (1991). Smintheion Pişmiş Toprak Heykelcikleri (Tez No: 17147) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Ankara.
- Öztepe, E. (2012). 'Smintheion Nekropolü ve Buluntuları'. N. Özgünel (Ed.), Smintheion. Apollon Smintheus'un İzinde, İstanbul. 77-80.
- Tavukçu, A. Y. & Kırılı, S. (2019). Aphrodisias Müzesi'nden Bir Grup Kalp Burunlu Kandil. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23/4, 1589-1605.
- Tavukçu, Z. A. (2006). Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları (Tez No: 205834) [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Erzurum.
- Thompson, D. B. (1934). *Terra-cottas from Myrina in the Museum of Fine Arts, Boston*. Vienna.
- Vessberg, O. & Welsthalm, A. (1956). *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus, The Swedish Cyprus Expedition Vol.IV*. Stockholm.
- Yılmaz, A. (2012). 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri (Tez No: 328743) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Erzurum.
- Yağcı, A. (2018). Sestos: Tarihi ve Sikkeleri (Tez No: 532911) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. İstanbul.
- Winter, F. (1903). *Die Typen der Figürlichen Terrakotten I - II*, Berlin und Stuttgart.

Figürler

Figür 1: Conkbayırı Roma Dönemi Nekropolü'nün Gelibolu yarımadasındaki konumu

Figür 2: Makilik bir yamaç üzerinde yer alan mezarların konumu

Figür 3: Açığa çıkarılan mezarların havadan görünümü.

Figür 4: Mezarların inşasında kullanılan kumtaşı plakaların kesit görünümü.

Figür 5: Mezar 1 içerisinde açığa çıkarılan inhumasyon tipteki gömü.

Figür 6: Mezar 2'nin açığa çıkarıldığı sondaj.

Figür 7: Mezar 2 sandukasını meydana getiren kumtaşı bloklar.

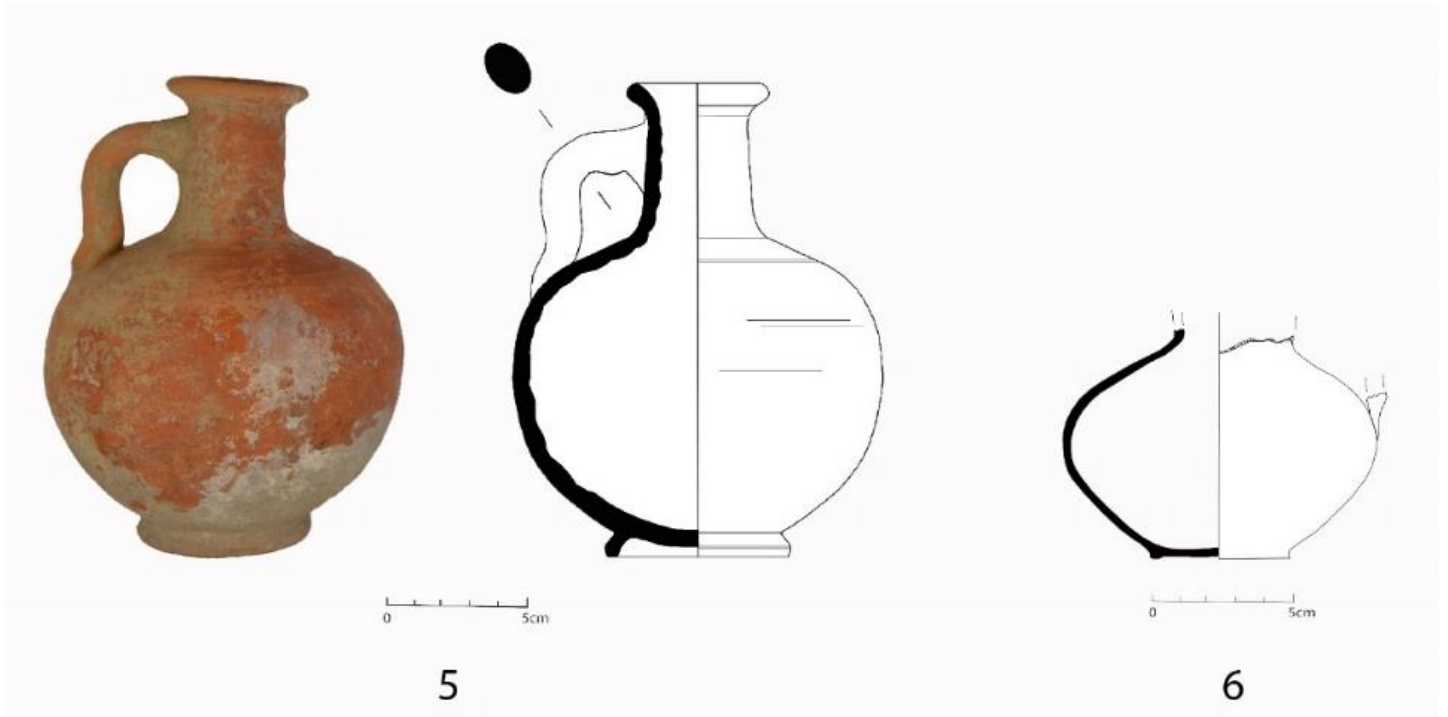

0 5 10cm

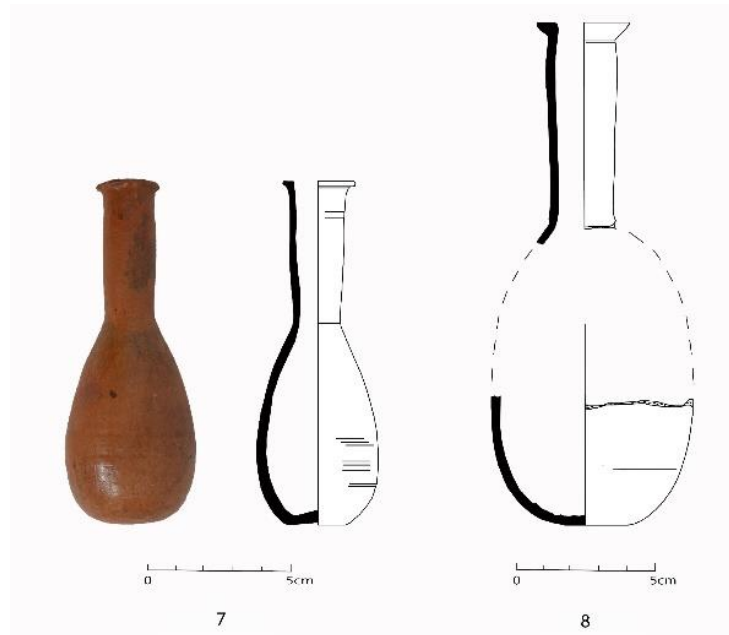
Figür 8

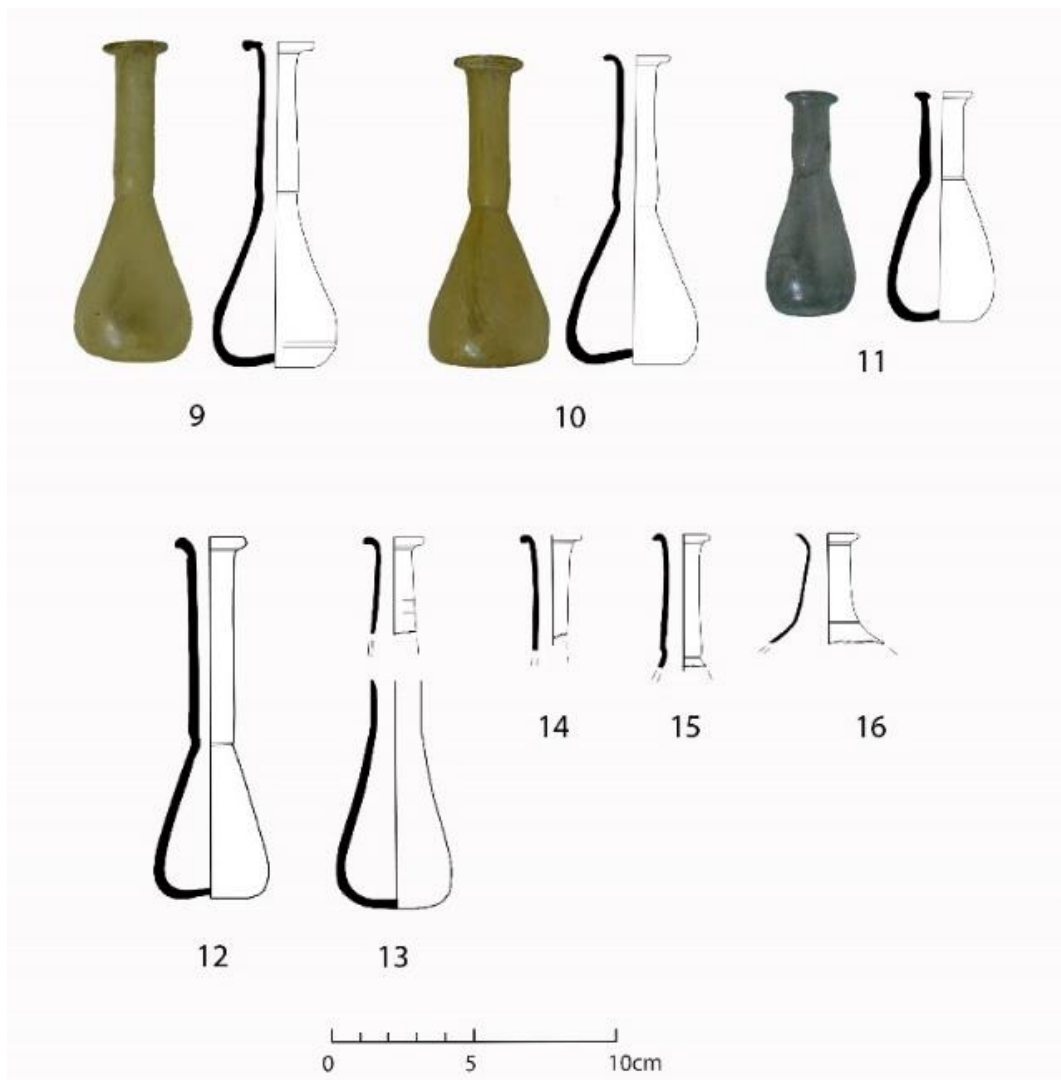
Figür 9

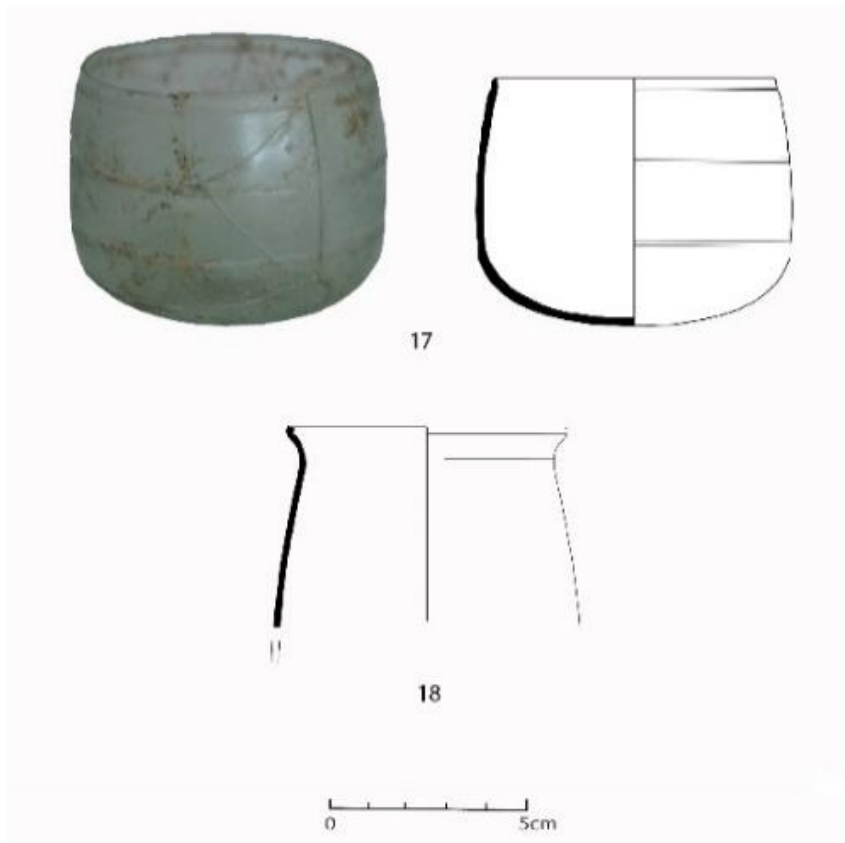
Figür 10

Figür 11

Figür 12

Figür 13

Figür 14